

مقدمه

انسان تنها موجودی است که با همنوعان خود به تبادل نظر می پردازد و برای شناخت و حل مشکلات خود با آنان مشورت و مشاوره و از راهنمایی آنان استفاده می کند. راهنمایی، مشورت و مشاوره در طول زندگی آدمیان مطرح بوده و آنان با کسانی که مورد قبول و اعتمادشان بوده است مشورت می کرده اند. این افراد عملاً مشاورانی بودند که به حرف مردم گوش می دادند و تجربه های خود را با آنان در میان می گذاشتند و راهنمایی می کردند. هدف ادیان الهی نیز راهنمایی مردم بوده و پیامبران، عملاً راهنمایانی بوده اند که مردم را به صراط مستقیم هدایت می کردند.

با توسعه علوم انسانی و رشد علوم رفتاری به راهنمایی و مشاوره به عنوان شاخه ای مستقل در علوم رفتاری توجه شد. ابتدا از راهنمایی و مشاوره برای کمک به دانش آموزان در زمینه رشد، سازگاری و تصمیم گیری تحصیلی و شغلی استفاده شد و بیشتر در مراکز آموزشی به کار رفت. سپس به تدریج از آن در مراکز بهداشتی و درمانی برای کمک به رشد، پیشگیری و درمان اختلالهای عاطفی - رفتاری بهره گرفتند. امروزه راهنمایی و مشاوره به صورت حرفه ای یاورانه برای کمک به افرادی است که در رشد، سازگاری، تصمیم گیری، روابط خانوادگی، مهارت های اجتماعی و شیوه زندگی مشکلاتی دارند و مشاوره به این افراد کمک می کند تا راه حلی برای این مشکلات بیابند.

مشاوره شامل تمام سطوح مختلف رشد می شود و خدمات مشاوره ای به نوجوانان، جوانان، خانواده ها و افراد جامعه که مشکلات شخصیتی، سطحی عاطفی، رفتاری و ارتباطی دارند کمک می کند تا راه حلی برای این مشکلات بیابند. خوشبختانه خدمات مشاوره ای مورد استقبال عموم مردم قرار گرفته و مراکز مشاوره

برای ارائه این خدمات تأسیس شده است. دامنه فعالیت این مراکز هر روز گسترده‌تر و تخصصی‌تر می‌شود. در سالهای اخیر کتابهای مفید و سودمندی در زمینه راهنمایی و مشاوره چاپ شده است. این کتاب هم در این راستا با نگاهی دیگر به راهنمایی و مشاوره می‌نگرد و مبانی، اصول و خدمات راهنمایی و مشاوره را معرفی می‌کند. در این کتاب راهنمایی و مشاوره به صورت جریانی همپوش به کار رفته و از یکدیگر متمایز نشده است. توجه به کتابهایی که اخیراً در زمینه راهنمایی و مشاوره چاپ و منتشر شده است نشان می‌دهد که مشاوره با راهنمایی همپوشی دارد. عنوان کتابهای جدید، مشاوره، مشاوره تحصیلی، مشاوره شغلی و مشاوره توان‌بخشی است. در این کتابها مشاوره فرایندی معرفی شده است که به فرد در شناخت و حل مشکلات شخصی، خانوادگی، تحصیلی، شغلی و ارتباطی کمک می‌کند. در شناخت و کمک به حل مشکلات، ضمن مشاوره اطلاعاتی هم به فرد داده می‌شود و راهنمایی صورت می‌گیرد. گیبسون و میشل نام کتاب خود را از اصول راهنمایی به آشنایی با مشاوره و راهنمایی تغییر دادند و در آن راهنمایی را در ضمن مشاوره مطرح کردند. اصولاً برای کمک به مراجع ابتدا رابطه مشاوره‌ای برقرار و سپس مشکل او شناسایی و آنگاه اطلاعات لازم به او داده می‌شود و برای حل مشکل از رویکردهای مشاوره‌ای استفاده می‌شود.

فصول اولیه این کتاب به تاریخچه، تعریف، اصول راهنمایی و مشاوره، مشاوره در اسلام و صلاحیت مشاوران می‌پردازد. آنگاه انواع خدمات مشاوره‌ای یعنی راهنمایی و مشاوره فردی، گروهی، خانوادگی، تحصیلی، شغلی و توان‌بخشی مطرح و سپس راهنمایی و مشاوره در دبستان، دوره راهنمایی، دبیرستان و دانشگاه ارائه می‌گردد. آخرین فصل کتاب به خدمات راهنمایی و مشاوره در سایر مؤسسات اشاره می‌کند.

در تجدیدنظر به عمل آمده تاریخچه نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران و دو اصل از اصول راهنمایی و مشاوره آمده است. همچنین راهنمایی و مشاوره ازدواج اضافه شده، و تغییرات منابع ارائه شده است.

بر خود لازم می‌دانم که از همه همکاران سازمان «سمت» - که در چاپ این کتاب کمک کردند - تشکر کنم و از خداوند متعال برای آنان اجر و ثواب مسئلت نمایم.